

STACIONARIAS ASMENS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS PASLAUGAS TEIKIANČIŲ ĮSTAIGŲ INFEKCIJŲ KONTROLĖS ŽMOGIŠKIEJI IŠTEKLIAI

Tyrimo vadovė dr. Greta Vizujė.

Atsakinga vykdytoja Justina Avelytė.

Tyrimo vykdymo laikotarpis 2019 m. balandžio–gruodžio mėn.

Tyrimo pagrindimas. Tyrimas atliktas įgyvendinant Antimikrobiniams preparatams atsparių mikroorganizmų plitimo prevencijos ir kontrolės 2017–2021 m. priemonių planą, patvirtintą Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2017 m. liepos 7 d. įsakymu Nr. V-857 ir Higienos instituto 2019 metų veiklos plano 01-01-14 6.3. priemonę „Atlikti tyrimą, vertinantį stacionarias asmens sveikatos priežiūros paslaugas teikiančių asmens sveikatos priežiūros įstaigų Infekcijų kontrolės tarnybų (skyrių ar kitų šias funkcijas atliekančių padalinių) žmogiškuosius išteklius“.

Hospitalinės infekcijos (toliau – HI) – didžiulė ekonominė našta visame pasaulyje, tačiau nemažos HI dalies galima būtų išvengti. HI valdymas asmens sveikatos priežiūros įstaigose yra viena pagrindinių veiklų, siekiant užtikrinti pacientų saugą ir gerinti teikiamų sveikatos priežiūros paslaugų kokybę. Valdant HI turėtų dalyvauti visi įstaigos darbuotojai, o efektyviam valdymui būtini infekcijų kontrolės (toliau – IK) darbuotojai. Svarbu užtikrinti ne tik pakankamą darbuotojų skaičių, bet ir pakankamas jų kompetencijas.

Tyrimo tikslas. Įvertinti stacionarias asmens sveikatos priežiūros paslaugas teikiančių įstaigų infekcijų kontrolės žmogiškuosius išteklius.

Tyrimo uždaviniai:

1. Įvertinti infekcijų kontrolės darbuotojų skaičių.
2. Įvertinti infekcijų kontrolės srityje dirbančių asmenų vykdomą veiklą bei kompetencijas.
3. Įvertinti infekcijų kontrolės srityje dirbančiųjų profesinės kvalifikacijos tobulinimo poreikį.

Tyrimo metodika. 1 uždaviniui įgyvendinti atlikta tyrime sutikusių dalyvauti bendrojo pobūdžio, specializuotų bei palaikomojo gydymo ir slaugos ligoninių anketinė apklausa, kuria vertintas infekcijų kontrolės srityje dirbančių asmenų ir užimtų etatų skaičius. Tyrime dalyvauti sutiko 53,3 proc. (n=64) įstaigų.

2–3 uždaviniui įgyvendinti atlikta tyrime dalyvauti sutikusių įstaigų infekcijų kontrolės darbuotojų internetinė anketinė apklausa, kuria vertinta darbuotojų vykdoma veikla, kompetencijos ir profesinės kvalifikacijos tobulinimo poreikis. Gauta 51 anketa. Duomenų analizei taikyti aprašomosios statistikos metodai. Infekcijų kontrolės darbuotojų kompetencijos vertintos penkių balų sistema (pagal respondentų pateiktą subjektyvų vertinimą). Analizuojant duomenis, kompetencijų skalių reikšmės skaičiuotos pagal vidurkį.

Rezultatai. Apklaustose įstaigose iš viso buvo 79 IK srityje dirbantys asmenys (iš jų 50 IK gydytojų / specialistų (39,375 et.) ir 29 IK gydytojo ar specialisto padėjėjai (25,25 et.). IK gydytojų / specialistų ir IK gydytojo ar specialisto padėjėjų skaičiaus ir užimtų etatų skaičiaus mediana lygi 0. Specialisto, dirbančio IK srityje, neturėjo 45,3 proc. tyrime dalyvavusių įstaigų (51,6 proc. visų apklaustų įstaigų neturėjo nei vieno IK gydytojo / specialisto, o IK gydytojo ar specialisto padėjėjų neturėjo net 71,9 proc. tyrime dalyvavusių įstaigų). Nustatyta, kad apklaustose įstaigose, turinčiose

IK gydytoją / specialistą, 400 lovų tenka vidutiniškai 1,00 IK gydytojo / specialisto etatas, o 100 rizikos lovų tenka vidutiniškai 0,60 et. Įstaigose, turinčiose infekcijų kontrolės gydytojo ar specialisto padėjėją, 100 lovų vidutiniškai tenka tik 0,31 IK gydytojo ar specialisto padėjėjo etato, o 50 rizikos lovų tenka 0,29 etato.

Vertinant atliekamas infekcijų kontrolės funkcijas nustatyta, jog visi apklausti respondentai vykdė darbuotojų higieninių įgūdžių ir infekcijų prevencijos priemonių kontrolę. Didžioji dalis taip pat konsultavo personalą infekcijų valdymo klausimais (98,0 proc.) bei organizavo personalo mokymą IK temomis (94,1 proc.). Mažiausiai respondentų dalyvavo rengiant racionalaus antibiotikų vartojimo tvarkos aprašą (52,0 proc.).

Pagal apskaičiuotus Likerto skalės balų vidurkius nustatyta, kad didžiajai daliai lentelėje nurodytų funkcijų atlikimui turimą kompetenciją respondentai įvertino kaip „gerą“ ir tik trims funkcijoms kaip „vidutinę“: protrūkio lokalizavimo ir likvidavimo organizavimas; dalyvavimas analizuojant informaciją apie sukėlėjų jautrumą antimikrobiniais vaistiniams preparatams (toliau – AMVP) ir AMVP vartojimą; dalyvavimas rengiant racionalaus AMVP vartojimo tvarkos aprašą.

Tyrimu siekta įvertinti ir respondentų tobulinimasi infekcijų kontrolės temomis. 92,2 proc. apklaustųjų tobulinasi Lietuvoje vykstančiuose mokymuose, užsienyje – 19,6 proc. respondentų. Ateityje tobulinti žinias ir įgūdžius infekcijų kontrolės srityje pageidavo 98,0 proc. tyrimo dalyvių. Respondentai įvardijo infekcijų kontrolės sritis, kuriose norėtų tobulintis. Didžiausia dalis apklaustųjų pageidauja tobulintis infekcijų prevencijos priemonių vykdymo ir jų efektyvumo analizės ir vertinimo srityje (79,1 proc.), taip pat panaši dalis išreiškė poreikį tobulintis antimikrobinio atsparumo srityje (74,4 proc.). Kiek mažiau apklaustųjų kvalifikaciją kelti norėtų įstaigos higienos būklės analizės ir protrūkių tyrimų srityse (atitinkamai po 60,5 proc.). Papildomai tyrimo dalyviai išreiškė ir vadybos, komunikacijos ir lyderystės mokymų poreikį. Seminarai ir tobulinimosi kursai – labiausiai pageidaujamos tobulinimosi formos (atitinkamai po 79,1 proc.). 76,1 proc. norėtų tobulintis konferencijose, kiek mažiau respondentų (58,1 proc.) stažuotėse.

Daugiau informacijos gali suteikti Higienos instituto Visuomenės sveikatos technologijų centro Visuomenės sveikatos tyrimų skyriaus specialistė Justina Avelytė tel. (8 5) 261 4184, el. p. justina.avelyte@hi.lt.